

Малюта В. В.
студент 1-го курсу магістратури
факультету цивільної та господарської юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»

ВИСЛОВЛЮВАННЯ АДВОКАТА ЩОДО ВІЙНИ З РОСІЙСЬКОЮ ФЕДЕРАЦІЄЮ В МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ КРИЗЬ ПРИЗМУ ПРОФЕСІЙНОЇ ЕТИКИ

Протягом всієї історії становлення інституту адвокатури в Україні питанню етичної поведінки адвоката в мережі Інтернет не приділялося достатньої уваги. Водночас в своїх наукових працях прямо або опосередковано цю проблематику розглядали такі вчені як Бакаянова Н. М., Білоус К., Жуковська О. Л., Кісліцина І. О., Кухнюк Д. В., Храпенко О. О. та інші.

Ця проблема ще більше загострилася на фоні соціокультурних змін, які розпочалися разом з повномасштабним військовим вторгненням Російської Федерації 24 лютого 2022 року. Нові суспільні виклики сформували потребу в адаптації адвокатської етики до реалій сьогодення. Результати цієї роботи можуть бути застосовані при оцінці етичності висловлювань адвокатів в соціальних мережах, а тому, з огляду на вищезазначене, тему дослідження слід вважати актуальною.

Наразі переважна більшість звичайних громадян ділиться своєю позицією стосовно війни, висловлює підтримку Збройним Силам України та коментує новини, щоб не залишатися осторонь, деякі адвокати також це роблять, подеколи навіть порушуючи правила адвокатської етики. Особа, приймаючи присягу адвоката, бере на себе зобов'язання неухильно дотримуватися Правил адвокатської етики, які, в свою чергу, регламентують підвищені, порівняно з пересічним громадянином, вимоги до її поведінки не тільки під час виконання безпосередньо професійних обов'язків, а й у приватному житті [1, с. 58].

Щоб з'ясувати етичні норми висвітлення адвокатом позиції щодо військової агресії Російської Федерації, слід тлумачити положення Правил адвокатської етики (далі – Правила) з урахуванням військово-політичного контексту. Якщо проаналізувати тези Президента України Володимира Зеленського, міністрів, народних депутатів, очільників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, прессекретарів правоохоронних органів та інших топ-посадовців, можна помітити тенденцію, що риторика представників влади стала більш жорсткою. Серед деяких заяв, дописів та коментарів можна знайти нецензурну лексику, численні дисфемізми та навіть дегуманізацію ворога. За такої обстановки суспільство поступово розширює межі допустимої поведінки і виникає потреба в перегляді етичних стандартів.

Статтею 57 Правил встановлено, що використання адвокатом соціальних мереж, інтернет-форумів та інших форм спілкування в мережі Інтернет повинно відповідати наступним принципам: незалежності, професійності, відповідальності, чесності, стриманості та коректності, гідності, недопущення будь-яких проявів дискримінації, толерантності та терпимості, корпоративності та збереження довіри суспільства, конфіденційності [2].

Слід приділяти увагу достовірності інформації, якою ділиться адвокат. Відповідно до статті 59 Правил адвокатської етики, будь-які заяви, коментарі адвоката в соціальних мережах, інтернет-форумах та інших формах спілкування в мережі Інтернет, в тому числі під час обговорення і роз'яснення правових норм, особливостей судочинства, дій його учасників, повинні бути відповідальними, достовірними і не вводити в оману. В часи, коли ворожі «ботоферми» ширять велику кількість фейків, звичайні користувачі можуть суттєво спотворювати інформацію, а новини дуже швидко втрачають актуальність, необхідно ділитися відомостями тільки з офіційних джерел та перевірених видань з позитивною репутацією.

У статті 59 Правил адвокатської етики зазначено, що висловлювання адвоката в соціальних мережах, інтернет-форумах та інших формах спілкування в мережі Інтернет не повинні містити будь-який вид агресії, ворожнечі і нетерпимості. І попри наявні тенденції в політичному дискурсі, при спілкуванні в інтернеті, слід також враховувати принцип поваги до адвокатської професії. Таким чином, навіть під час обговорення військових злочинів РФ, коли пересічні користувачі дозволяють собі провокаційні та образливі висловлювання, адвокатам необхідно поводитись гідно, не вживати занадто грубу та вульгарну лексику, щоб не нашкодити іміджу адвокатури.

Також, як вбачається зі статті 60 Правил адвокатської етики, адвокату не слід здійснювати заяв в соціальних мережах, інтернет-форумах та інших формах спілкування в мережі Інтернет від імені адвокатської спільноти і видавати свою думку за її спільну думку. Така поведінка навіть в довоєнний час могла суттєво шкодити репутації адвокатської спільноти, а під час повномасштабної війни здатний підірвати довіру до адвокатури. Прикладом такої неетичної поведінки став пост у групі Ради адвокатів Дніпропетровської області у соціальній мережі Facebook, в якому адвокат публічно критикував відповідну раду, видаючи свою позицію за позицію адвокатів регіону, що попри повагу до активної громадської позиції є цілком неприйнятним з етичного аспекту [3].

І хоча адвокати повсякчас нехтують правилами адвокатської етики в своїх публічних висловлюваннях про війну та під час обговорення гострих тем в коментарях, наразі не сформувалася практика притягнення за такі проступки до дисциплінарної відповідальності. Підбиваючи підсумки, слід зазначити, що попри лояльне ставлення суспільства та адвокатської спільноти до порушень правил адвокатської етики у висловлюваннях про війну з Російською Федерацією, а також не зважаючи на формування культури

жорстких висловлювань в українському медіа-просторі, таких порушень необхідно уникати. Задля підтримання позитивного іміджу професії, адвокат повинен суворо дотримуватись інформаційної гігієни, уникати «гучних» заяв та бути достатньо стриманим у своїх висловлюваннях, наскільки цього вимагає контекст.

Список використаної літератури:

1. Правила адвокатської етики, затверджені Звітно-виборним з'їздом адвокатів України 09 червня 2017 р. URL: <https://vkdka.org/wp-content/uploads/2017/07/PAE-2019.pdf> (дата звернення: 24.10.2022)
2. Бакаянова Н. М., Кісліцина І. О. Адвокатська етика [Електронний ресурс] : навчально-методичний посібник (для здобувачів вищої освіти денної форми навчання) / Н. М. Бакаянова, І. О. Кісліцина. Одеса : Фенікс, 2020. – 127 с. URL: <https://hdl.handle.net/11300/14725> (дата звернення: 24.10.2022)
3. Верба А. Раді адвокатів Дніпропетровської області та всім утвореним комітетам Ради! URL: <https://www.facebook.com/groups/1966804110309246/permalink/3147887432200902>

Науковий керівник: доцент, кандидат юридичних наук, доцент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія» ***Кісліцина Ірина Олександрівна***